

Vejledning for Grønland om udstedelse af certifikater for dyr og animalske produkter

Vejledningen har til formål at beskrive forhold og betingelser, som man som certifikatudsteder skal være opmærksom på ved udstedelse af certifikater.

Kravene til certifikatudstedere findes primært i bekendtgørelse for Grønland om udstedelse af certifikater for dyr og animalske produkter (Certifikatbekendtgørelsen¹).

I bekendtgørelse for Grønland om særlige bestemmelser for tilrettelæggelsen af den offentlige kontrol med animalske produkter til konsum som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 603 (Kontrol² bekendtgørelsen) stilles endvidere krav til de offentlige myndigheder om at sikre visse forhold i forbindelse med officiel attestation.

Hvis certifikatudstederen er dyrlæge, findes der også overordnede krav til denne i Dyrlægeanordningen³.

1. Krav til certifikatudstederen

1.1. Hvem er certifikatudsteder (§ 1, stk. 3)

§ 1, stk. 3. Ved en certifikatudsteder forstås i denne bekendtgørelse den embedsdyrlæge eller enhver anden person, som af Fødevarestyrelsen er bemyndiget til at udstede de i stk. 1 anførte certifikater.

Efter § 1, stk. 3, er en certifikatudsteder en embedsdyrlæge og andre, som af Fødevarestyrelsen er bemyndiget til at udstede certifikater. En bemyndigelse til at underskrive certifikater gives oftest af fødevareregionen. Eksempler på andre faggrupper, der kan være bemyndiget til at skrive under på certifikater er bromatologer, tilsynsteknikere, fiskeribetjente, kemikere, laboranter og mikrobiologer. Privatpraktiserende dyrlæger vil også kunne bemyndiges til at udstede certifikater. I sådanne tilfælde vil de ved udførelsen af denne opgave være ansat af Fødevarestyrelsen. Af certifikatet kan det fremgå, at kun en speciel faggruppe kan skrive under, oftest en embedsdyrlæge. I så fald kan kun den pågældende faggruppe skrive under. Fødevarestyrelsen opbevarer kopi af de underskriftsberettigedes underskrift.

1.2. Kravet om upartiskhed (§ 2, stk. 2)

§ 2, stk. 2. Certifikatudstederen skal være upartisk og må ikke have nogen direkte kommerciel interesse i de dyr eller produkter, for hvilke vedkommende udsteder certifikater, eller i de bedrifter eller virksomheder, hvorfra dyrene eller produkterne stammer.

Bestemmelsen nævner direkte, at man er inhabil, hvis man har en direkte kommerciel interesse i selve produkterne eller dyrene, som man udsteder certifikater for, eller hvis man har en direkte kommerciel interesse i virksomheden eller bedriften, hvorfra produkterne eller dyrene stammer.

Da bestemmelsen ikke herudover giver eksempler på, hvornår man er inhabil, er det nødvendigt at se på anden lovgivning, som er gældende, når man udsteder certifikater for en offentlig myndighed.

Som certifikatsteder virker man inden for den offentlige forvaltning og er dermed omfattet af forvaltningslovens⁴⁾ § 3, som siger, hvornår man som offentlig ansat er inhabil i forhold til at behandle sager. En privatpraktiserende dyrlæge, som er bemyndiget til at udstede certifikater, virker også inden for den offentlige forvaltning og er derfor omfattet af FVL § 3. Forvaltningslovens § 3 nævner fire eksempler på, hvornår man er inhabil, og til sidst er der som nr. 5 indsat en opsamlingsbestemmelse, hvor forhold, der ikke falder ind under de første fire eksempler, kan fanges:

- Man har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller man er eller tidligere har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse.
- Man har ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller andre nærstående, som har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald, eller man er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse.
- Man deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald.
- Sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og man har tidligere hos denne myndighed medvirket ved afgørelsen eller gennemførelsen af de foranstaltninger sagen angår.
- Der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om ens partiskhed.

Vurderingen af om man er inhabil foretages som en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Vurderingen er objektiv, hvilket vil sige, at det ikke inddrages i vurderingen, om certifikatstederen ved certifikatstedelsen er i stand til at se bort fra det forhold, som betyder, at han/hun er inhabil.

Ad. 1 (særlig personlig eller økonomisk interesse):

En sådan interesse vil man kunne have, hvis man ejer aktier/anpartar i det selskab, som man underskriver certifikater for. Denne situation vil også være direkte omfattet af certifikatbekendtgørelsens § 2, stk. 2, da man så har en direkte kommerciel interesse i virksomheden.

Hvis man ejer aktier i en konkurrerende virksomhed til den, som man underskriver certifikater for, vil man i en konkret situation kunne være inhabil, fx hvis man nægter at underskrive et certifikat. Denne interesse er dog mere indirekte, og vil derfor ikke nødvendigvis betyde, at man er inhabil.

Gaver fra virksomheden eller private gaver fra eksempelvis direktøren kan skabe en inhabilitetssituation. Begrundelsen for dette hænger sammen med bestikkelsesregler i straffeloven. Ved bestikkelse er gaverne af en sådan størrelsesorden, at der ikke kan være tvivl om hverken inhabilitet eller ulovligheden. Ved små gaver kan det derimod være tvivlsomt, om der foreligger inhabilitet. Folkeetingets ombudsmand har tidligere forholdt sig til spørgsmålet og udtalt, at principielt bør offentligt ansatte ikke tage imod gaver fra private. Dog udtaler han endvidere, at hvor gaven er af beskeden størrelse, og det er en gave, som bliver givet til en samlet kreds af personer, uden forskelsbehandling, vil det efter en konkret vurdering kunne være i orden.

Ad. 2 (slægtskabsinhabilitet):

Denne bestemmelse bygger på en formodning om, at man vil varetage de interesser, som personer, der står en nært, har.

Slægtskab omfatter børn, børnebørn, nevøer og niecer, og samme kreds ved svigerfamilien. Kusiner og fætre og onkler og tanter er derimod ikke omfattet. Har man derfor en nevø, som har en særlig personlig eller økonomisk interesse i den virksomhed, man underskriver certifikater for, vil man kunne være inhabil, men ikke, hvis man har en kusine, der har den samme interesse. Her kan nr. 5 dog blive relevant.

Andre nærstående vil fx være plejebørn eller en fast samlever.

Venskab er ikke omfattet, men vil kunne være omfattet af opsamlingsbestemmelsen i nr. 5 afhængig af venskabets karakter.

Ad. 3 (selskabsinhabilitet):

Sidder man eksempelvis i bestyrelsen i den virksomhed, man underskriver certifikater for, vil man være inhabil efter denne bestemmelse.

Ad. 4 (to-instansinhabilitet):

Hvis man nægter at underskrive et certifikat, vil dette oftest kunne påklages til Fødevarestyrelsen. I dette tilfælde vil den person, der har nægtet at underskrive certifikatet, ikke kunne deltage i klagesagens behandling.

Ad. 5 (opsamlingsbestemmelse):

At bestemmelsen er en opsamlingsbestemmelse betyder, at den skal opsamle de tilfælde, som af en eller anden grund ikke falder ind under en af de andre fire bestemmelser.

Ved vurderingen af, om et tilfælde falder ind under opsamlingsbestemmelsen, skal der foretages en konkret vurdering, bl.a. af hvor stærk en interesse vedkommende har haft i sagen. Hvis certifikatudstederen fx er meget gode venner med ejeren af virksomheden, vil det kunne betyde, at certifikatudstederen er inhabil ved udstedelse af certifikater. Dette vil dog bero på en vurdering af, hvor nært et venskab, der er tale om. Uvenskab vil også kunne være omfattet af bestemmelsen.

I eksemplet nævnt i nr. 2 (slægtskabsinhabilitet), om at en kusine ikke er omfattet af begrebet ”slægtskab”, vil et tæt tilknytningsforhold til kusinen kunne betyde, at forholdet er omfattet af nr. 5 i stedet for.

1.3. Grundlaget for certifikatudstedelsen

1.3.1. Udstedelsen skal ske på baggrund af en omhyggelig undersøgelse af grundlaget for certificeringen (§ 2, stk. 1)

§ 2, stk. 1. Certifikatudstederen skal i forbindelse med udstedelse af certifikater for dyr og animalske produkter basere denne på en omhyggelig undersøgelse af grundlaget for certificeringen.

Bestemmelsen i certifikatbekendtgørelsens § 2, stk. 1, er meget bred, og det er ikke angivet, hvad der kræves for at en undersøgelse af grundlaget for certificeringen er tilstrækkelig omhyggelig. Igen vil der her være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. I et tilfælde, vil en undersøgelse kunne være tilstrækkelig, mens den samme undersøgelse vil kunne være utilstrækkelig eller irrelevant i et andet tilfælde. Særlige forhold kan betyde, at det er nødvendigt at foretage yderligere undersøgelser af grundlaget af certificeringen. Det kan eksempelvis være, at der er angivet oplysninger i certifikatet, som er uklare, eller at der er brug for yderligere dokumentation af nogle forhold.

§ 2, stk. 1, i certifikatbekendtgørelsen suppleres af dyrlægeanordningens § 8, som siger, at en dyrlæge under sin gerning skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed og dyrlægeanordningens § 8, stk. 6, som siger, at en dyrlæge skal basere indberetninger, attester og udtalelser på en omhyggelig undersøgelse af grundlaget herfor.

Disse bestemmelser er udtryk for en standard om, at en dyrlæge skal handle i overensstemmelse med ”god dyrlægeskik”, ligesom der gælder en tilsvarende standard for revisorer, advokater, ejen-

domsmæglere m.fl. En sådan standard har ikke et fast indhold, men vil kunne ændre sig løbende afhængig af samfundsnormen. Eksempelvis kan indholdet af begrebet ”omhu og samvittighedsfuldhed” ændre sig med årene. Det kan ændre sig både den ene og den anden vej, dvs. både i skærpende og lempende retning.

Grundlæggende skal certifikatudstederen sætte sig ordentlig ind i det, der skrives under på, og hvis der er omstændigheder, som betyder, at der måske ikke kan skrives under på certifikatet, skal disse undersøges nærmere. Det kunne eksempelvis være, at der er grund til at formode, at et parti kød ikke opfylder certifikatets ordlyd. I så fald bør dette undersøges nærmere. Undersøgelsen kan bestå i en fysisk kontrol af partiet og/eller en audit af virksomhedens egenkontrolsystem, eller andre undersøgelser, afhængig af hvad der er mest relevant i den givne situation.

1.3.2. Certifikatudstederen skal have tilstrækkelig kendskab til veterinærforskrifterne og indholdet af det enkelte certifikat (§ 3, stk. 1)

§ 3. Certifikatudstederen må ikke udstede certifikater, såfremt vedkommende ikke har det tilstrækkelige kendskab til veterinærforskrifterne vedrørende de dyr eller produkter, der skal certificeres, eller hvis vedkommende ikke er klar over betydningen af indholdet af hvert enkelt certifikat.

Denne bestemmelse hænger sammen med bestemmelserne beskrevet i afsnit 1.3.1. Hvis et certifikat underskrives uden tilstrækkelig kendskab til regler på området og indholdet af certifikatet, er udstedelsen ikke sket på baggrund af en omhyggelig undersøgelse af grundlaget for certificeringen, og dermed er der ikke udvist den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed.

Hvad der skal til for at der haves ”tilstrækkelig kendskab” til reglerne, beror igen på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Kravet betyder, at certifikatudstederen skal have kendskab til lovgivningen og at der vides, hvor reglerne kan findes, således at de kan slås efter, når der er brug for det.

Et tilstrækkeligt kendskab til certifikatets indhold forudsætter, at man har sat sig ind i certifikatets attestationer og forstår, hvad disse går ud på, herunder slået direktiv- eller forordningshenvisninger efter, hvis ikke man kender indholdet af disse.

Det forudsættes, at certifikatudstederen holder sig løbende orienteret om meddelelser fra Fødevarestyrelsen om udbrud af smitsomme husdyrsygdomme og nye regler og krav fra modtagelandet.

Ofte er der givet nærmere information om grundlaget for certifikatudstedelsen i den vejledning, som hører til det enkelte certifikat.

Har man ikke tilstrækkelig kendskab til reglerne eller indholdet af certifikatet, skal man undlade at skrive certifikatet under.

1.3.3. Certifikatudstederen må ikke certificere forhold, som vedkommende ikke har personligt kendskab til eller ikke kan skaffe sig vished om (§ 3, stk. 2)

§ 3, stk. 2. Certifikatudstederen må ikke certificere forhold, som vedkommende ikke har personligt kendskab til, eller som vedkommende ikke kan skaffe sig vished om, jf. dog § 4.

Hvis der skal skrives under på noget, som man ikke har personligt kendskab til, kræves der, at man på anden måde kan skaffe sig vished om det forhold, der skrives under på.

En sådan vished kan man skaffe sig ved at indhente dokumentation fra en anden tilsynsførende i Fødevareregion Nord, en tilsynsførende i Grønland, der er bemyndiget hertil af Fødevarestyrelsen eller fra en embedsdyrlæge i udlandet, jf. § 4, stk. 1, nr. 1. Hvor der er behov for sådan dokumentation, er det virksomhedens ansvar at fremskaffe den af dyrlægen krævede dokumentation.

Certifikatet kan underskrives på baggrund af den modtagne dokumentation forudsat, at andre forhold i certifikatet er tilstrækkeligt undersøgt.

Herudover kan certifikatudstederen underskrive et certifikat uden at have personligt kendskab til produktet, hvis det sker på grundlag af data, som er opnået inden for rammerne af overvågningssystemerne, ved henvisning til officielt anerkendte kvalitetssikringsordninger eller gennem et epidemiovervågningssystem.

Et eksempel på data, som er opnået gennem et epidemiovervågningssystem, er Fødevarestyrelsens overvågning af forekomsten af smitsomme husdyrsygdomme.

Et eksempel på data, som er opnået inden for rammerne af et overvågningssystem, er resultater af de officielle restkoncentrationsundersøgelser.

Et eksempel på data, som er opnået ved henvisning til officielt anerkendte kvalitetssikringsordninger, er data indhentet ved audit af virksomhedernes egenkontrolprogrammer.

Certifikater kan derfor ofte udstedes på baggrund af den kompetente myndigheds løbende audit og verifikation af virksomhedernes egenkontrolprogrammer, der sikrer, at forsendelsen overholder de betingelser og oplysninger, som fremgår af certifikatet og anden lovgivning. Virksomhederne skal således ved eksport udføre egenkontrol for at sikre overholdelse af certifikatkravene, og overholdelse af lovgivningen i Grønland.

Fremgår det imidlertid af certifikatets ordlyd, at der er udført specifik kontrol af det konkrete parti eller det af andre grunde vurderes nødvendigt at kontrollere partiet inden certifikatet underskrives, må certifikatet ikke underskrives før de ekstra undersøgelser er foretaget, se også afsnit 1.3.4.

1.3.4. Certifikatudstederen skal sikre at certifikatet og sendingen kan sættes i forbindelse med hinanden (§ 3, stk. 3) Certifikatudstederen skal sikre at oplysningerne i certifikatet er præcise og korrekte (§ 3, stk. 4)

§ 3, stk. 3. Certifikatudstederen skal sikre at certifikatet og sendingen kan sættes i forbindelse med hinanden. § 3, stk. 4. Certifikatudstederen skal sikre at oplysningerne i certifikatet er præcise og korrekte.

Jf. teksten under afsnit 1.3.1. og 1.3.3.

1.3.5. Certifikatudstederen må ikke udstede certifikater, der vedrører dyr eller produkter, som vedkommende ikke har undersøgt eller ikke længere har mulighed for at kontrollere (§ 3, stk. 5)

§ 3, stk. 5. Certifikatudstederen må ikke udstede blanke eller ukomplette certifikater eller udstede certifikater, der vedrører dyr eller produkter, som vedkommende ikke har undersøgt eller ikke længere har mulighed for at kontrollere, jf. dog § 4.

Denne bestemmelse har til formål at mindske risikoen for forfalskning, og at underskrevne certifikater efterfølgende udfyldes med ukorrekte oplysninger. Et certifikat skal derfor være fuldstændigt udfyldt, inden det udstedes. Dette gælder også datoen.

Certifikater kan ikke udstedes for partier eller dyr, der allerede er afsendt fra den afsendende virksomhed i Grønland. Fødevareregionen skal have mulighed for at foretage en fysisk kontrol af partiet eller dyret, såfremt der måtte være behov herfor. Fødevareregionen kan kun foretage denne kontrol på den afsendende virksomhed i Grønland.

Denne bestemmelse er i overensstemmelse med bilag 5, nr. 6, i kontrolbekendtgørelsen¹⁾ vedrørende krav til certifikater, der ledsager eksport, som lyder:

Bilag 5, nr. 6. Certifikatet skal udstedes, før den forsendelse, som det vedrører, forlader den afsendende virksomhed i Grønland og mens Fødevareregionen stadig har mulighed for at udføre kontrol af det konkrete parti i Grønland.

Der skal således være mulighed for at foretage en fysisk kontrol af partiet eller dyrene. Uanset at kontrol med egenkontrollen normalt udgør grundlaget for certifikatudstedelsen, skal kravet om, at der skal være mulighed for at kontrollere produkterne eller dyrene være opfyldt. Det vil derfor ikke være muligt at udstede et sundhedscertifikat efter at partiet er lastet på atlantskibet.

I visse situationer er der efter kontrolbekendtgørelsens § 15 a, stk. 61), mulighed for at få udstedt et erstatningscertifikat

1.3.6. I nærmere bestemte tilfælde kan certifikatudstederen udstede certifikater på grundlag af data (§ 4)

§ 4. I de i § 3, stk. 2 og 5, nævnte tilfælde kan certifikatudstederen dog udstede certifikater, såfremt dette sker på grundlag af data:

1) Som er blevet certificeret i overensstemmelse med § 3 af:

- a) En anden person, der er bemyndiget hertil af Fødevarestyrelsen, og som handler under certifikatudstederens tilsyn, for så vidt certifikatudstederen kan efterprøve rigtigheden af disse data,
 - b) en anden person, der er bemyndiget hertil af en udenlandsk kompetent myndighed, eller
 - c) skibsføreren på fangst- eller transportbåde for så vidt angår landinger af fisk og fiskevarer (landingserklæringer), eller
- 2) som er opnået indenfor rammerne af overvågningssystemerne, ved henvisning til officielt anerkendte kvalitetsstyringsordninger eller gennem et epidemi-overvågningssystem.

Jf. teksten under afsnit 1.3.3.

¹⁾ Bekendtgørelse nr. 600 af 24. juni 2008 for Grønland om udstedelse af certifikater for dyr og animalske produkter.

²⁾ Bekendtgørelse nr. 656 af 19. juni 2006 for Grønland om særlige bestemmelser for tilrettelæggelsen af den offentlige kontrol med animalske produkter til konsum som ændret senest ved bekendtgørelse nr. 603 af 24. juni 2008 om ændring af bekendtgørelse for Grønland om særlige bestemmelser for tilrettelæggelsen af den offentlige kontrol med animalske produkter til konsum.

³⁾ Anordning nr. 525 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om dyrlægegerning m.v.

⁴⁾ Lov nr. 571 af 19. december 1985, forvaltningsloven.